

DELFI ROCA

Membre del Consell Nacional d'SDP

‘Tempus fugit’

Les famílies que votaven unides eren les més fortes

La família és el més important. De fet, ho és tot, sempre que formis part d'una família bona, formada per bones persones. Perquè ser de *bona família* només garanteix el benestar material.

De famílies n'hi ha de molts tipus: nuclears, monoparentals, adoptives, sense fills, de pares separats, compostes, homoparentals, extenses, etc. En la immensa majoria, els seus membres són feliços. Agraïen el que tenen, comparteixen amor, i tenen cura els uns dels altres. Gaudeixen de la tranquil·litat que dona saber que es pot comptar amb els familiars, si mai anessin malades. Com l'or, són un valor segur; un valor refugi.

Així doncs, ja fa molt de temps, hi havia un país dels Pirineus on els seus habitants vivien en família. Ho feien com ara, però amb una diferència substancial. Tenien un sentit de pertinença a la gran família andorrana, a una mena de família-nació, ben delimitada. D'aquesta nació-emoció, n'emanava una sensació de seguretat que, d'alguna manera, els tranquil·litzava. Durant segles l'estructura social s'havia mantingut inamovible. Entre propietaris i masovers, amos i mossos, tothom anava fent la seva, i, per trencar la monotonia, de tant en tant apareixia algun català en busca de l'Arcàdia.

Per això, és comprensible que, avui dia, encara quedin persones que recordin i anhelin

aquelles valls de pau i de concòrdia, on tot semblava una bassa d'oli. Aquell Edèn, el Paradís primigeni, que descriu la Bíblia.

Era una altra Andorra, on, segons diuen, no calien tantes lleis ni reglaments. Perquè quan venia a treballar un estranger de pell fosca, el servei d'ordre li feia la guitza per mirar de fer-lo fora. Si es sabia d'un escàndol a l'Administració, es castigava a qui ho airejava, abans de tirar-hi terra a

Tothom anava fent la seva i de tant en tant apareixia un català en busca de l'Arcàdia

Amb bons protectors hi tenies molt de guanyat: era l'Andorra dels favors deguts

sobre. Si era el cas d'un embolic particular, qui tenia bones relacions tenia màniga ampla front la justícia dels coprínceps. Era aquella Andorra en què si tenies bons protectors ja tenies molt de guanyat. L'Andorra dels favors deguts i dels amics traïts. La de les bosses de vots. La de les famílies que votaven unides.

Fins que un dia, el del referèndum de la Constitució, ara fa 25 anys, va marcar un abans i un després per a aquells que

voldrien que tot seguís igual.

El 14 de març de 1993 el poble va menjar la fruita prohibida de l'Edèn, i es va transformar en el poble sobirà. Es van donar nous drets, així com noves obligacions. Els habitants de les Valls van haver de fer-se càrrec del seu propi destí, tant dels que llavors hi vivien com dels que després hi vindrien. Els que ja som aquí.

Però el poder institucional no va canviar pas de mans. Per això, ara patim les conseqüències del no fer d'aquelles famílies polítiques ben relacionades, que tot i no voler-la van saber retorçar-la, i evitar desenvolupar els títols més importants per les persones.

Dotar-se d'una Constitució vol dir acceptar que tothom és igual, en drets i deures, en un Estat democràtic i social. El poble andorrà, amb plena llibertat i independència, i en exercici de la seva pròpia sobirania, va proclamar que Andorra és un Estat independent, de dret, democràtic i social. Va assentar com a principis inspiradors de l'acció de l'Estat andorrà el respecte i la promoció de la llibertat, la igualtat, la justícia, la tolerància, la defensa dels drets humans i la dignitat de la persona.

Ara reneixen els anhels per a l'Andorra d'abans, la dels valors familiars. Semblen aquells sentiments que afloren quan hom s'adona que algú molt proper, a qui no has cuidat quan calia, ha canviat, o ja no hi és, o ha marxat per no tornar mai més.